

PRIDELOVANJE AJDE

Ajda je zelo stara poljščina, po poreklu iz Azije. Največji pridelovalec ajde so nekdanje države

Sovjetske zveze, Poljska, Francija in vzhodni del Nemčije. Zrnje je zelo bogato z ogljikohidrati,

beljakovinami in minerali, zato ima svoje mesto predvsem v ljudski prehrani. Posevek ajde je zelo

primerna paša za čebele, zaradi kratke vegetacije pa je zelo primeren strniščni posevek in posevek, ki

ga lahko sejemo po spraviu zgodnjega krompirja.

Področje razširjenosti ajde je zelo ozko, ker je širjenje proti jugu omejeno z visokimi temperaturami,

proti severu pa z nizkimi temperaturami. Seme kali pri minimalni temperaturi 5°C, rastline pa vznikajo

na temperaturi 7-8°C. Pri temperaturi -2°C rastline propadejo. To je eden od glavnih razlogov za nižje

pridelke pri poznejši setvi ajde. Pri temperaturi pod 12°C rastline zaostajajo v rasti in dajejo nižje

pridelke. Optimalna temperatura za rast je od 13-26°C. Na temperaturi nad 30°C se upočasnjuje rast ajde

in rastline slabše rastejo.

Ajda ima velike potrebe za talno in zračno vlago. Ta poljščina zelo neekonomično rabi vodo, transpiracijski koeficijent pri ajdi je 504-592. Posebej velike potrebe po vlagi ima ajda v času cvetenja,

oplodnje in nalivanja zrnja. Pomanjkanje vlage v tem obdobju zmanjša število oplojenih cvetov,

veliko število cvetov se posuši in odpade, ostala zrna pa se slabše polnijo.

Ajda ima tudi precejšnje zahteve za tla. Najboljše uspeva na plodnih, strukturnih tleh. Uspeva tudi na

slabših tleh, če niso pretežka in če se na njih ne zadržuje voda.

V klimatskih razmerah severovzhodne Slovenije je ajdo potrebno posejati do konca junija, po spraviu

zgodnjega krompirja, zgodnje žetve ječmena ali po drugem odkosu mnogocvetne ljuljke. Pri julijskih

setvah je pridelek vprašljiv, predvsem zaradi nižjih temperatur v septembru in začetku oktobra.

GNOJENJE, PREDSETVENA OBDELAVA IN SETEV AJDE

Pri načrtovanju gnojenja za setev ajde je potrebno upoštevati nekatere posebnosti rastline ajde. Ajdi

zelo dobro koristi fosfor iz težko dostopnih fosfatov. Pri gnojenju z dušikom je potrebno biti pazljiv

ker ta podaljša čas rasti do cvetenja. Optimalno razmerje NPK hranil pri ajdi je 1:0,8-1,2:0,8. S

hlevskim gnojem gnojimo le predposevku, pred ajdo pa lahko gnojimo le z odležano gnojevko. Glavni

problem pri uporabi organskih gnojil je veliko število semen plevelov, ki še dodatno zaplevelijo

posevek. Ajdi gnojimo z mineralnimi gnojili in to 40-70 kg/ha N, 40-90 kg/ha P₂O₅ in 40-60 kg/ha

K₂O. Vsa fosforna in kalijeva gnojila, ter polovico dušičnih gnojil je potrebno vnesti v tla pred setvijo,

z drugo polovico dušičnih gnojil pa dognojujemo ajdo, ko doseže višino 10-15 cm.

Setev je potrebno opraviti takoj po spravilu predposevka. Po spravilu ječmena in travnika je takoj potrebno opraviti plitvo oranje in predsetveno pripravo ter setev. Po spravilu zgodnjega krompirja, kot predposevka, pa oranje ni potrebno, setvišče pripravimo s krožno brano in predsetvenikom, oziroma samo s predsetvenikom, če tla niso zbita. Sejemo lahko gosto na medvrstno razdaljo 15 cm, ali pa v široke vrste z medvrstno razdaljo 40-60 cm. Pri gosti setvi sejemo 80-100 kg/ha semena, pri širši medvrstni razdalji pa 40-60 kg/ha. Seme se seje na globino 2-6 cm, odvisno od talnih in klimatskih razmer v času setve. V sušnih razmerah se priporoča valjanje posevka takoj po setvi.

OSKRBA POSEVKOV AJDE DO ŽETVE

Če se po setvi pojavi skorja na posevku, je le-to potrebno razbiti z brananjem. Brananje se priporoča opraviti poprek na setvene vrste. Pri večji medvrstni razdalji se priporoča okopavanje posevka. Ajda zelo dobro reagira na dognojevanje, vendar ga je potrebno opraviti pred cvetenjem. Pridelek ajde je zelo odvisen od opráševanja, zato je naselitev čebeljih panjev v bližini posevkov ajde pozitiven ukrep pri pridelovanju. Ajda slabo prenaša sušna obdobja, zato namakanje, predvsem kot oroševanje, zelo dobro vpliva na višino pridelka. Ajde ni smiselno sejati na površine, ki so močno zapleveljene s slakom, osatom ali drugimi večletnimi pleveli. Pri nas pri pridelovanju ajde ni registriranega nobenega pripravka za zatiranje širokolisnih plevelov. Ker se tudi pri nas ponekod pojavlja plevel kristavec, na teh parcelah zaradi znanih težav zaradi alkaloidov v ajdovi moki priporočamo, da ajde ne sejete na teh parcelah, oziroma, da ga, če se v posevku pojavi, odstranite ročno, saj mlinarji iščejo od pridelovalcev pri prevzemu ajde potrdilo, da v pridelku ni semena kristavca. Po vzniku ajde in plevelov je možno zatirati ozkolistne plevele s pripravki Fusilade super, Agil, Grasidim, Focus ultra in Targa super. V večini let pri nas ni potrebno kemično zatiranje plevelov, saj ajda zaradi goste setve deluje čistilno na tla. Žetev je potrebno opraviti s kombajnom takrat, ko je 2/3 zrnja obarvano s sivo barvo. Ker se zrnje precej osipa, so za žetev primernejši kombajni s podaljšano mizo, podobno kot pri žetvi oljne ogrščice.